

# מנהל בית הספר הדתי באשדוד מאשים שראש האגף לחינוך דתי במישרד החינוך מנהיג בבתי הספר הדתיים מישטר של

## התמיכה הדתית

המיסד הדתי, מכריו שפרן כאומץ. לא מקובלות עליי הקצנה והרוח החומייניסטית. אני בעד הכלל: איש באמונתו יחיה. בעד דרכינו. בעד סובלנות בין דתיים וחילוניים. אם לא נכבד אלה את אלה ולא נחיה אלה בצד אלה — אני לא רוצה לחשוב מה יקרה במדינה.

„אינני מאמין בדרך הכפייה וה-



מנהל בית הספר שפרן מדוע הופסקו ריקודי בנים בבנות בתנועת הנוער הדתית?

אלימות, כי זה תמיד משיג את התוצאה הפוכה.

הדני, היודע מוזמן שלפניו אגוז קשה, חיכה להודמנות המתאמה להיפרע מהמנהל יוצא-הדופן. לפני חודשיים הגיע ללישכתו גזיר-עיתון של ידיעות-אחרונות. שבו התראיין שפרן ואמר — שומו שמיים — שהוא מתנגד למסע האלים נגד בניית האוניברסיטה המורמונית בירושלים.

עוד העז לומר, נרעשו שם לקרוא, כי חניכי תנועת הנוער בני עקיבא אינם מרוצים מכך שהרבנים כפו עליהם להפסיק את הנוהג של ריקודים מעורבים בין בנים לבנות. זה הספיק, כשכידו תלונתם של הורי תלמידים מאשרו, שנפגעו ככיכול מרביו של המנהל — זהותם של הורים אלה לא נודעה מעולם — שלח הדני את המפקח אריה ארד לבית-הספר, ארד כינס את המורים והודיע להם חגיגית כי מנהלם נהנה פעמיים על „סיגנון כתיבתו אל מר הדני, וכי הדני שוקל את העמדתו לדין מישעתי על פירסום דברים „הנוגדים את הקו החינוכי של אה"ד (האגף לחינוך דתי) בנושאים הבאים: מורמונים, ריקודים מעורבים בבני-עקיבא ויחסי יהודים-ערבים.”

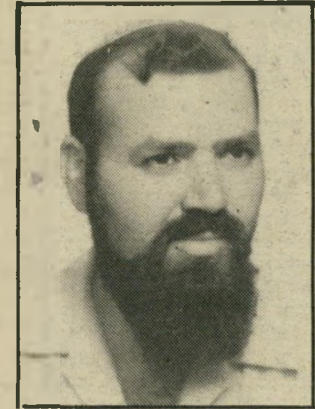
היה זה נסיון חסרת-קדים להשפיל את המנהל לפני המורים הכפופים לו ולהמירם נגדו.

אולם להדני ולחבריו נכונה אכזבה מרה. המורים לא הניחו שיסיתו אותם. מנהל האגף נמצא בחוק, בירושלים. הוא חשוד מאז ומתמיד כעסקן אשכנזי בולט של המפד"ל, ויודע-לכל שהוא רואג לטפח את החינוך הדתי האליטיסטי, ואילו מנהל בית-הספר, לעומתו, נמצא יום-יום כמורס, נאבק יחד עם צוות המורים להגשמת האינטגרציה בחינוך, ויחר איתם קיבל על מאמציו אלה, לפני שנתיים, מידי נשיא-המדינה, את פרס-החינוך — אות-ההוקרה היוקרתית ביותר שיכול לחלום עליו בתי-ספר במדינה.

המורים רחו את הסתה המגושמת כבזו, בו במקום חיברו מיכתב חריף אל הדני: „לדעתנו, נעשה הדבר מתוך כוונה לסכסך, להרע ולפגוע באדם, או

לחילופין לערער מעמדו וסמכותו... מעשה זה אינו דמוקרטי, אינו חינוכי ולא מתאים לאדם המייצג את החינוך הדתי... לא מקובל במדינת חוק, שבירי אדם אחד הסמכות גם להתלונן, גם לשפוט וגם להוציא לפועל ודל"כ (ורו) לחכימא ברמיזא...”

על המיכתב חתמו 54 מורי בית-



מנהל-אגף הדני הסתה מגושמת

הספר באשדוד, והעתקים ממנו נשלחו למנכ"ל מישרד-החינוך, לסמנכ"ל ולשושנה באיר, מאירגון המורים העליסודיים.

### קשה להיות דתי

מילב זה התפתחה חליפת מיכ"תבים מרובעת, בין מנהל האגף, המפקח, מנהל בית-הספר וועד המורים, עד שכל הערימה נחתה על שולחנו של מנכ"ל המישרד, אליעזר שמואלי.

שמואלי מכיר את שפרן לא מהיום. לפני שנתיים הוא נאלץ לעשות סדר בפועל-השופטים של פרסי-החינוך, כשהתברר שמישהו שם זייף את הפרוטוקולים בנסיון לחטוף מידי שפרן את הפרס (העולם הזה 30.5.84).

בעניינים השנויים במחלוקת בין שפרן והדני, שמואלי הוא בן-בריתו בכוח המנהל האשרורי, שהרי קיום מיפגשי-נוער הוא מדיניות המוצהרת של השר ומנכ"ל.

ולמרות זאת, גורם העניין מבוכה בצמרת מישרד-החינוך, הדני נהנה מעצמאות רבה בתחומו, אם בשל מעמדו החוקי (ראה מיסגרת) ואם בשל חולשה פוליטית של ראשי המישרד.

באין לו מוצא אחר, העביר שמואלי את הענין לחקירתה של ועדת-שניים: סמנכ"ל המישרד, יהודה שלרן, וי"ר אירגון המורים, שושנה באיר. הניירת מתמהמהת אצל שלרן מזה שלושה שבועות, והוא טרם שיתף בסדרותיו את חברתו לוועדה, יו"ר האירגון מסרה להעולם הזה כי היא מצפה בקוצר-רוח להזמנה לישיבה הראשונה, אך במישרד-החינוך אין מודרזים, כי מה יועיל החיפזון? הרי ממילא לא יוכלו לנקוט באמצעים נגד הדני, ועד שלא יהיו מסקנות — פטור גם המנכ"ל, שמואלי, מכל תגובה על הפרשה.

ובינתיים ממשיך בצלאל שפרן בשלו. בבית-סיפרו הוא מקפיד שתל-מידיו ירכשו השכלה בכל המיקצועות הכלליים, כנהוג בבתי-הספר הממלכתיים. לימודי-הקודש וקיום המיצול אינם באים על חשבון מיקצועות אלה. אלא בנוסף להם. „אני מסביר להם שקהלה להיות דתי — צריך לקום שעה אחת קודם, כדי להתפלל, צריך לשמור על מינהגי כשרות ושבת. זה בכלל לא לוקוסם.”

קשה להיות דתי — זאת יודעים הכל בבית-הספר, אך האם מישהו סיפר להם כשיעוריו האזרחות כמה קשה הרבה יותר קשה, להיות מורה בחינוך הממלכתי דתי?

לאומית מתפרקת לנומיה, וכל אחד מהם מרקיב ומעלה צבע — קלריקליזם שחור מזה ולאומנות חומה מזה.

### כצע ג':

### לאשכנזים בלבד

כצע השלישי, העמוק מכר ללם, שגורותיו חורגות הרבה מעבר לעולמם של הדתיים, הוא ההתבדלות העדתית. אם במערכת החינוך הממלכתי האינטגרציה ה" מיוחלת עדיין צולעת, וראשי-המע" רכת נאבקים קשות כדי לנסות להגשימה, הרי שמנהלי החינוך הממלכתי דתי עושים הכל כדי להורסה.

בשל הלחץ החרדי והתחרות מצד הישיבות של הזרם העצמאי, משפחים הדני וחב"מים את האולפנות — מעין דרגת-ביניים בין בית-ספר תיכון דתי לישיבה. האולפנה היא מוסד חד"מיני, שבו יש דגש נמרץ על לימודי-הקודש, על-חשבון הלימודים הכלליים. אופיין זה של האולפנות מעניק להן יוקרה רבה בקרב הורים דתיים. התור אליהן הוא גדול והמיון בכניסה מחמיר. ומאחורי עובדות אלה מסתתר סוד שאין מדברים בו בקול רם: ככל שהמוסד הוא דתי יותר ויוקרתי יותר — כך הוא גם אליטיסטי יותר ואשכנזי יותר. גם בעניין זה, כמו בעניין

הנשאל, כנראה, התייחס אליה כאל שאלה ריטורית.

### כצע ב': כיפה זרקה

כצע השני הוא התפוררות לעולמם של חובשי הכיפות הסרוגות. הדני ועסקנים כמוהו במפד"ל כבר מזמן הפסיקו להיות דתיים לאומיים. אומר שפרן, הם פוזלים כל הזמן הצידה. לשמוע מה אומרים עליהם החרדים באגודה או הקיצוניים בנושאים אומנם, ומ" נסים למצוא חן בעיניהם. לכן הם מנסים פיתאום להפריד בין הבנים והבנות, לכן הם מצמצמים על המדיניות של מישרד-החינוך.

זהו מעגליקסמים של הקצנה. שבו החרדים לעולם אינם מרוצים מחבריהם בעלי הכיפות הסרוגות. אבל את לחצם עליהם הם מגבירים ומגבירים — כי למדו שהוא נושא פירות.

התהליך הזה בא לידי ביטוי ברור בבני-עקיבא. מסביר שפרן, הבוגרים מסתלקים משם לכיוון גים הפוכים. חלק מהם הולכים לישיבות ומתנכרים למדינה. לסימ" ליה. לחגיה ולצבאה, ואחרים מדל" גים לנוש-אמונים או אפילו מסי" רים את הכיפה ופונים לתחיה. במקום הכיפה הזרקה מניחים כובע שחור או לא כלום. בקיצור, הסיניתיה הדתית-

יש לו מעמד מיוחס כלפי המנכ"ל, ועל החלטותיו המיקצועיות של זה יש לו זכות עירעור לפני השר. למעשה, ככל שגדלה חוצמתו, כן גדלה עצמאותו.

פרשת המיפגשים היהודיים-ערביים היא דוגמה טיפוסית לכך. בכל שבוע כמעט מגיע לשולחנו של הדני עוד פסק-הלכה מרב זה או אחר נגד. התועבה שבמיפגשים, ולכל הכרזה כזאת הוא מתייחס בכבוד גדול הרבה יותר מאשר למדיניות הרישמית של מישרד-החינוך. כך יוצא, שרב פלוני מבית שאן, או רב אלמוני מזיכרון או רב תימהוני מברוקלין יש להם באגף השפעה גדולה יותר מאשר לממש"ל ת-ישראל.

המנכ"ל אליעזר שמואלי ענה בעניין זה לשאלת העולם הזה: „על-פי מדיניות מישרד-החינוך מת" קיימים בכל המערכת מיפגשי-נוער. בבתי הספר הדתיים אומנם החלטנו לסייג זאת, כך שהמיפגשים יהיו רק בין מתבגרים ורק בקבו" צות חד"מיניות — נערים עם נערים ונערות עם נערות.”

ומה קורה בפועל? השבוע פירסם יעקב הדני גילוי-דעת בביטאון חרדי, וקבע מפורשות: לא היו אין ולא יהיו מיפגשים בבתי-הספר הדתיים!

האם האגף הוא מדינה בתוך מדינה? שאל בצלאל שפרן לא מכבר את שר-החינוך, יצחק נבון. השאלה נותרה ללא מענה. גם